

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica Sașilor.

II.

În firul vorbirii sale deputatul Schuller a recunoscut, că pot să aibă dreptate ceice zic, că o ținută mai energică a deputaților sași în chestii de interes vital pentru poporul lor deșteaptă și întărește conștiința națională la cei de acasă; dar reflectează, că Sașii nu pot să-și conserve conștiința națională în contul credinței lor față de stat. Deputații sași nu pot să vorbească prin fereastră (celor de afară), numai pentru a să facă bucurie alegătorilor, când știu bine, că prin aceasta strică poporul. De altcundă crede, că la poporul său e destul de dezvoltată conștiința națională. Nu permite deci nimănui să tragă la îndoială sentimentele naționale ale conducătorilor, — deci și ale deputaților, — mai ales, că nime nu are dreptul să se facă judecător asupra sufletului altuia. „Nu judecați, ca să nu fiți judecați”, — zice și scriptura.

Nu dispoziția celor de acasă are deci să conducă politica deputaților sași, ci situația ce li-se creiază în dietă. Ei singuri pot să știe, când e periculos să vorbească, și când nu. În privința aceasta îndrumări nu pot să primească dela alegători. Au vorbit și dintre ei mai mulți la desbaterea pe articole a proiectului de lege școlar, însă scopul acestor vorbiri rostite a fost să demonstreze, întâiu în contra înăsprii proiectului, și al doilea pe lângă serioșitatea declarației făcute, că deputații sași ies din partidul constituțional, dacă se primește propunerea deputatului Nagy.

„Demonstrațiunile sunt însă, — cităm acum iarăși, — numai jumătăți de arme, cari folosesc atunci, când raporturile sunt de așa, că trebuie întimpinați cu prevenirea ceice s'au hotărât să demonstreze. În cazul dat s'a obținut un succes, s'a modificat propunerea lui Nagy.

Dar ar fi greșită presupunerea, că succesul este a se datori singur faptului, că s'au rostit vorbiri. Succesul a fost un rezultat al întregii noastre politici, pe care o facem de ani de zile. E un rezultat și al faptului, că poporul maghiar, dotat cu simț special politic, nu respinge dela sine nici pe cel mai neînsemnat factor politic, atunci când se află cu el pe același teren politic. Sigur, că între noi și poporul maghiar există o prea însemnată solidaritate de interese. Dacă cele 230 de sate și orașe săsești ale Ardealului vor avea să dispară, locul lor nu-l vor ocupa Maghiarii, ci un popor, căruia istoria poate să-i deschidă, între împrejurări, scopuri independente, cu totul divergente de ale Maghiarilor. Dar această solidaritate de interese nu se poate manifesta așa ușor. Ea a existat și pe când eram batjocoriți de un Bánffy și un Bethlen, iar sub Tisza Kálmán devenise sistem păgubirea noastră, unde numai se putea. Deci și solidaritatea aceasta obiectivă de interese trebuie adusă la eficacitate prin prevenire reciprocă politică, prin o atitudine prudentă, din ambele părți...”

Celorce cred, că lucrul acesta se poate ajunge și atunci, când deputații sași nu fac parte din partidul guvernului, deputatul Schuller le răspunde, că după experiențele ce le-a făcut, e cu neputință a se face aceasta. Deputații sași trebuie să lumineze, să convingă, să capaciteze, ceea ce nu se poate, dacă nu fac parte din clubul celor care au să fie luminați.

Maghiarul nu stă de vorbă cu ceice nu acceptază punctul său de vedere, dogma sa, cu privire la stat. Dovadă, că pe deputații naționaliști nu-i recunoaște nime de partid, de grup parlamentar, și nici unul dintre ei n'a fost ales în comisiunile dietei. Dovadă mai ales faptul întâmplat, ca unui deputat naționalist, care a înșirat multe nedreptăți făcute celor

de acasă, nedreptăți, pentru cari omului de omenie trebuie să-i clocotească sângele, i-a spus un politician dintre cei mai calmi maghiari, că de ce vorbește atâta? „Noi și așa nu-ți credem, pentru că nu vrem să-ți credem!” Și modul acesta de gândire al Maghiarilor nu se va schimba, decât poate atunci, când naționaliștii și socialiștii vor ajunge să formeze o putere în parlament, putere, care va putea să-și impună voința.

Stând astfel lucrurile, deputații sași nu puteau cere în dietă aceea ce cereau cei de acasă, revocarea, luarea dela ordinea zilei a proiectului școlar de lege, ci ceva mai puțin, îmblânzirea dispozițiilor prea aspre din el, și neadmiterea propunerilor de înăsprire. Și aceasta a și succes deputaților sași. Respingerea propunerii lui Nagy a fost premersă de multe conferențieri avute cu ministrul Apponyi, după cari a urmat capacitatea propunătorului din partea ministrilor Wekerle, Andrássy și Apponyi ca să-și retragă propunerea, apoi prezentarea unei propuneri de înțeles contrar, și la urmă vorbirea ministrului Apponyi, prin care, nu că s'a stîrbit, dar s'a lărgit și întărit cercul politic de mișcare al Sașilor, ceea ce e foarte mult față de naționaliști, cari nu se pot lăuda cu nici un succes politic.

În parlament deputații sași ocupă deci o astfel de poziție, care nu stă în raport cu forțele fizice ale poporului săsesc; de aceea metoda lor trebuie acceptată de cei de acasă. Aparținerea lor la partidul guvernamental e de lipsă și din alte motive, de natură economică. Afaceri cari aparțin ministrului de agricultură, numiri de comiți supremi, inspectori de școli, etc. etc., pot fi regulate în favorul poporului săsesc numai făcând parte deputații sași din partidul guvernamental.

Prin aceea, că deputații sași au intrat în unul din partidele guvernamentale, n'au renunțat nicidecum

la punctul principiar de vedere pe care e pusă politica Sașilor, și n'au luat angajament să tacă și să voteze și în chestii păgubitoare pentru popor. Aceasta s'a putut vedea din purtarea deputaților sași în chestia cu proiectul de lege al lui Apponyi. Nu numai după culise, ci și în plin parlament au luptat ei contra proiectului.

Din cele spuse nu urmează însă, că deputații sași trebuie să facă totdeauna parte din partidul guvernului. Dacă ar veni un guvern ca cel al lui Bánffy de ex. ar lipsi cu desăvârșire necesitatea de a intra în el deputații sași. E greu deci a stabili reguli și dogme, cu privire la atitudinea reprezentanților din parlament ai poporului, pentru că și viața politică se schimbă și nu poate fi întocmită după șabloane. Asigură însă pe alegători, că deputații sași vor avea totdeauna forța și curajul de a-și schimba tactica, atunci când schimbarea se va dovedi de necesară.

În numărul viitor vom reasuma restul vorbirii dlui deputat Schuller.

Școalele noastre.

Sub titlul acesta scrie „Biserica și Școala” din Arad următoarele:

„Privirile sunt ațintite la executarea legii școlare. Acum cunoaștem și instrucțiunea ministerială privitoare la executarea art. leg. XXVII ex 1907. Este vremea să ne precizăm acum și noi poziția, ce avem să o luăm în afacerea școalelor noastre.

În decursul lunei August are să se întrunească Consistorul metropolitan, ca for legal asupra întregii mitropolii. Până nu se va pronunța această înaltă corporațiune bisericească, în senzul legii chiar, școalele au să rămână între cadrele lor de până acum, încă trei ani de zile.

Venerabilul Conzistor metropolitan sigur va cumpeni situația, aducând interesele învățătorimeii în concordanță cu interesele vitale ale bisericii. Drept aceea a

FOIȘOARĂ.

Monografia comunei Crișcior.

De Ioan Perian, paroh.
(Urmare).

Portul locuitorilor din Crișcior este corcit, amestecat cu cel unguresc. Economii poartă, bărbații: cămeși albe de pânză, dar mai ales de bumbac cu guler resfrânt cu bumbi la grumazi și la pumnari, pe piept cu îndoituri, iar pumnarii înguști fără cusături cu flori. Cămașa e băgată în cioareci, peste ea o curea de piele, „laibăr” scurt de postav vântat s'au negru, peste acestea un suman scurt numit „lecru” de lână albă, alții de flanel. Cioareci albi de lână croiți ungurește, încălțăminte, opinci cu gurgoiu scurt s'au cisme pe ramă. Femeile poartă pe cap năframe de boltă, cămeși de pânză de casă mai ales de bumbac cu guler îngust fără cusături, la mâneci cu fodorii chindisiți cu ață albă, s'au și fără de fodorii numai cu pumnari înguști, pieptar de postav numit „laibăr”, iarna pieptar mic de cojoc „lecru” vântat, scurt, de flanel, cu guler lat resfrânt peste umeri, altele „lecru” alb scurt de

lână ca și bărbații, rochii de boltă, mai rar de pânză de casă vârgată, încălțăminte cisme pe ramă, mai rar opinci.

Pe când economii poartă acest port mestecat, pe atunci băieșii cu femeile lor au un port și mai mult străin.

Pălărie de mătăsă, cămeși de boltă întărite, curea de mătăsă cusută cu flori, „laibăr” negru de postav fin, cioareci de „habă” cu șinor lat negru pe cusătură de laturi, înainte dela „prohab” în jos cu figură de șinor negru, cisme cu crețe cu tureci de lac cusuți cu ață galbină de ambe părțile emblemele băieșilor, oălcăie înalte, „roc” negru de postav fin, iarna cu cuptușă groasă s'au cu blană, alții „laibere” mari de habă cu șinoare negre late pe la guler și la margini. Femeile băieșilor să poartă de tot luxurios, pe cap cu năframe de boltă din mătăsă în diferite culori, cari de cari mai scumpe, cămeși subțiri de boltă, „laibere” de catifea s'au mătăsă, în picioare mai puțin cisme pe ramă, cele mai multe ghețe de piele fină, vara de brünel. Generația mai nouă a început a părăsi și acest port și să gătește după cea mai nouă modă. Această tendință la pompă și lux, duce sigur la decadință și ruină materială. La

sfatul preotului au adoptat unele costumul curat românesc, cum îl poartă buciurănele din Munții Apuseni, mai rar portul săliștenesc de lângă Sibiu etc.

Precum e portul așa este și jocul băieșilor, mestecat. Băieșii se hrănesc mai bine decât economii noștri, femeile lor știu pregăti bucatele după toate recepințele. E ospital, ca în genere tot Românul, îi place să aibă masa încărcată cu îmbelșugare cu tot felul de mâncări și beuturi, cu deosebire la nunte s'au alte petreceri.

Băieșii pe timpul lucrului de câmp nu-i prea place să lucreze, de multeori îl vezi stând cu pipa lungă înaintea săpătorilor în holda cu cucuruz.

În comunele din împrejurime poporul nostru și-a păstrat mai mult portul curat românesc, așa în comunele: București, Rovină, Curechiu, Șesuri, Zdrapți etc.

Edificii publice sunt: trei biserici, una greco-orient., — foarte veche — despre care se va face amintire specială la alt loc, una ev. ref. zidită la an. 1692 și una rom. cat. zidită la an. 1811 de Baternay Emeric senior, dar acum în ruină, dela an. 1848. În fine o școală română greco-orientală, ciadită din lemn la an. 1871.

Lângă edificiul acesta s'a adaptat la an. 1898 o sala de învățământ zidită din material solid (cărămidă) și după cerințele timpului de astăzi. Sala a costat 2400 fl. v. a. (4800 cor.)

Din istoricul acestei comune este de însemnat, că pe timpul epocii militare Crișciorul era centrul unui Voivodat s'au Kneziat.

— „Pe la an. 1404 Românii din comitatul Zarandului își aveau Voivodul lor național, Boalia, fiul lui Boariu cu reședința în comuna Crișcior. Dar pentru diferite ofense și insulte ce le făcuse voivodul Boalia regelui Sigismund, comitele Timișoarei, Pipa de Ozora, din ordinul regelui îi taie capul și-i confiscă toate averile. Peste puțină vreme un fiu al lui Boalia cu numele Vlad câștigă prin valoarea meritelor sale, cu deosebire prin apărarea castelului Bolovar în Bosnia, iar regele ordonă comitelui Pipa de Ozora să-i restituie moșiile confiscate ale părintelui său, anume: Crișciorul, Rișca, Zdrapțul și Țărățul.”

Documentul istoric îl aflăm la Kermény în Uj Magyar Museum II. 1854 p.

*) Vezi Densușan „Revoluția lui Horia”, București 1884.

tragem atențiunea învățătorimei la cadrele legale, ca nu cumva eșind din acele, să vină în conflict cu ordinea legală din biserică. Înțelegem aici pe cei ce cred a putea cere direct înțelegerea salariului, cu înconjurarea iurisdicției consistoriale, cu atâtă mai ales, căci și așa n'ar fi primite și așa să expun la inconveniențe jignitoare pentru dânsii și compromițătoare pentru morala corpului învățătoresc.

Alții iarăși se ocupă cu gândul de a preda statului școalele, interpretând aceasta predare așa, că nouă ne-ar rămânea edificiile și pământurile școlare spre a le folosi pentru obște bisericească. De fapt însă la predare ar trebui să cedăm statului toată averea școlară, tot ce au agonisit părinții noștri. Cine nu tresare la acest gând?

Instrucțiunea ministerială, dominată de tendințele cunoscute patriotice, este împărțită în 7 capitoli:

Capitolul I tratează beneficiile învățătoresci. Despre fiecare stațiune învățătorescă să dresăză un protocol de dotațiune. Dotațiunea astfel stabilită servește bază salariului învățătoresc. Aci este vorba să se iee în seamă averea școalelor noastre.

Capitolul al II-lea tratează procedura acordării ajutorului de stat, accentuând ca condițiune cardinală: propunerea corăspunzătoare a limbii maghiare și cultivarea spiritului patriotic.

Capitolul al III-lea specializează condițiunile ajutorului de stat. Intre aceste se remarcă dispoziția, că nu este suficientă simpla ținere a elevilor 6 ani de zile în școală, ci se recere efectivă executare a planului de învățământ. Și până când nu se va dovedi, că în școala cu limba de propunere nemaghiară, s'a introdus aievea, planul de învățământ aprobat de guvern, precum și întrebarea recuzitelor, manualelor și a lecturii patriotice aprobate de guvern, — ministrul nu acordă ajutorul de stat.

Capitolul al IV-lea cuprinde în sine condițiunile generale de existență, — independente de ajutorul de stat, — pentru toate școalele cari nu sunt de stat.

Aici § 17 a legii care cere dela învățător să „cultive și întărească în sufletul școlarului spiritul alipirei către patrie” se interpretează așa: „Învățătorul e dator a desvolta și cultiva, atât în activitatea sa învățătoare cât și educatoare alipirea către patria maghiară. Și atât în școală cât și afară de școală, cu cuvânt stăruitor, cu exemplul viu, cu un cuvânt, prin toată activitatea sa să întărească spiritul patriotic.”

Capitolul al V-lea tratează procedura disciplinară, introducând și pentru școalele noastre regulamentul disciplinar de stat, aplicând § 22 și la delictul „agitației contra naționalității”.

Capitolul al VI-lea obligă și pe învățătorii monachi la jurământ.

Capitolul al VII-lea tratează procedura în înțelesul strâns luat, făcându-se îngrijire și de retribuțiunea funcționarilor exmiși în afaceri școlare.

Din aceasta instrucțiune, chemată să intrupeză art. leg. XXVII 1907, este evident, că obligamentele rezonului de stat, adecă datorințele noastre sunt imperative; iar drepturile, adecă împărțirea în ajutorul de stat sunt ipotetice. Peste tot urcarea salarelor învățătoresci este contemplată numai pentru viitor, poate când vom avea puțini învățători, cei de acum vor rămânea cu iluzia.

Nu zicem că imperativul a înghițit pe ipoteticul, nici că salarele învățătoresci zugrăvite sunt fata morgana pentru învățătorii noștri; dar o zicem sus și tare acum în ciasul al unsprezecelea, „să nu nădăjduim în boieri și în fiii oamenilor” ci să ne mântuim școalele.

Venerabilul Conzistor mitropolitan este chemat a ne arăta calea mântuirii, până atunci, stați pe loc!”

Inmormântarea Patriarhului Brancovici.

În sunetul doios al clopotelor dela toate bisericile din Carloveț a fost așezat în criptă nouă sicriul, în care erau așezate rămășițele pământești ale Patriarhului sârbesc, *George Brancovici*, Duminecă la orele 12 din zi, terminându-se abia atunci lunga ceremonie a înmormântării, începută la orele 9 și jumătate.

La actul înmormântării înaltului prelat a participat comandantul de corp al armatei austro-ungare din Zagreb, domnul *Raimund Gerba*, ca reprezentant al Maiestății Sale Monarhului nostru, generalul armatei sârbești *Stefanovici*, ca reprezentant al Regelui *Petru* din Sârbia, un reprezentant al Principelui din Muntenegru, alt reprezentant al guvernului din Sârbia, reprezentanți ai bisericilor gr. ortod. din Sârbia și Muntenegru, etc. etc. Tot atâtea dovezi acestea, că în sus vaza și autoritatea bătrânului, și în zilele din urmă mult persecutatului Patriarh, nu au putut-o știrbi întru nimica atacurile vehemente ale contrarilor săi personali, cari și după moarte au crezut că se cuvine să-i mai dea o lovitură, răspândind falsa știre, că n'a murit de moarte naturală, ci că s'ar fi sinucis.

Amănuntele înmormântării le dăm în următoarele:

Sicriul a fost așezat în catedrală, unde s'a oficiat întâiu sfânta liturgie, apoi s'a început ceremonialul de înmormântare. Au participat trei episcopi, *Nicolici*, *Sevici* și *Gruici*, cu asistență foarte numeroasă. Au fost îmbrăcați în ornate peste 50 de preoți. Ceilalți episcopi ai bisericii sârbești au participat la înmormântare ca privitori. Toți dignitarii ceilalți, Arhiman-drii și protosinceli bisericii sârbești, apoi

număroși preoți și monahi din diferitele mănăstiri au fost de față la actul înmormântării. Guvernul unguresc a fost reprezentat prin comitele suprem *Balla Aladár*, iar cel croat prin comitele suprem *Hideghéthy*. Comitetele și orașele mai din apropiere au fost reprezentate prin delegațiuni. Popor a fost ca la 10—15.000, adus și de prin depărtări mai mari. A cântat corul din Semlin, iar predica, cuvântul de adio, l-a rostit episcopul *Miron* al Pacrațului și directorul institutului teologic *Vucicovici*. Sicriul a fost dus apoi pe brațe de preoți, la biserica suburbiului de sus, unde își făcuse decedatul Patriarh criptă nouă, ca loc de odihnă după moarte. La groapă cuvântarea funerală a rostit-o inspectorul de școale *George Popovici*. La orele 12 sicriul a fost așezat în criptă și mulțimea s'a resfirat. La ora unu a fost apoi prânz mare la reședința Patriarhului. Au participat episcopii și toți dignitarii civili, militari și din cler, cari au participat la înmormântare. Cei străini seara au plecat cu trenul acasă.

Religia în școalele de educație.

Argumentările din articolul precedent ne îndeamnă în mod hotărât să păstrăm religia în școlile de educație, dar totodată ne sfătuiesc să părăsim în predarea ei drumul bătătorit, modul dogmatic, practic până astăzi și să ne folosim de cel istoric. Căci deși cel vechi, dogmatic, e în stare să îmbogățească mintea și memoria copilului cu unele cunoștințe, cu legi și porunci, și fantazia prinsă în obezi, cu câte-o iocană și stearsă, nu reușește totuși nici când să-i înfățișeze pe deplin lucrarea și influința religiei asupra popoarelor, să-i înbie în tablou plin de colorii vii, în urma cărui a să prindă dragoste pentru religie și traiul religios, să se nască în el dorul după o viață cinstită și sfântă.

Educația religioasă de până astăzi n'a fost în stare să pătrundă până la rădăcinile vieții și să îndrume dezvoltarea generațiilor pe calea cea bună și netedă. Folosindu-ne însă în predare de modul istoric, vom isbuti să trezim și desvoltăm în sufletele tinere simțământul religios, iar rădăcina vieții noastre culturale va prinde puteri.

În istorie, zice Herbart, trăește toată puterea lucrurilor, pe cari le-a visat și ougat, pe cari le-a simțit și experiat omul vre-o dată. Istoria cuprinde belșug de sfaturi și învățături, mângări și mustrări, în ea sunt așezate toate poruncile și legile, ea e pravila cea mare a omenirii în care aflăm grijite toate întocmirile omenești și în care trăește sufletul tuturor, care se moștenește din neam în neam și e scotit printre cele mai însemnate puteri psihologice.

Școala are datoria să introducă elevii în sanctuarul acesta, căci în chipul acesta se trezește și întărește dorul copiilor de a ști, se desvoltă gustul pentru frumos și bun, se deșteaptă conștiința, se desghiață inima și mintea pentru a simți și înțelege stările de fericire ori suferință ale semenilor, și tot prin introducerea în istorie se deșteaptă și se fortifică dragostea de țară, iar privirea se îndreaptă

plină de încredere către o ființă mai înaltă, care stăpânește destinele neamurilor.

Dacă intenționează învățământul a-jungerea acestor ținte, i-se impune să păsească încet și cu mare băgare de seamă. Trebuie să aibă mereu în vedere, pe de o parte de înțelegere a copiilor, să se țină cât se poate de aproape de sufletul lor. Căci copiii se pot transpune în stările întâmplărilor și persoanelor istorice numai în măsura înțelegerii și simțirii lor.

Porniți din astfel de considerație, cei mai mulți pedagogi pretind pentru anii primi de școală religiunea naturală, căci aceasta corăspunde mai bine sufletului copilului, (și anume fiecare popor să se folosească de poveștile sale). De aici intra în timpul testamentului vechi, în tinda creștinismului, pentruca de aici să urmărească toată desvoltarea și peripețiile învățării creștine, să înțeleagă însemnătatea și roadele ei pentru viața popoarelor.

Din cuprinsul testamentului vechi cea mai mare însemnătate o posedă profeții. Ei ca reprezentanți ai *teismului etic* pretind o deosebită luare aminte. Prin cunoașterea lor se pregătește sufletul pentru înțelegerea graiurilor și faptelor lui Isus.

Programele școalelor noastre n'au ținut samă de cerința aceasta, ele nu conțin partea aceasta din testamentul vechi ori numai vre-o două trei fragmente, dar și acelea fără nici o legătură. Privirea și cugetarea istorică modernă, obicinuită de a considera creștinismul de culmea desvăliirii religioase, nu poate să renunțe la partea aceasta principală a testamentului vechi și pretinde o tractare mai amănunțită. Argumentările mai noi ale teologilor moderni au dovedit, că însemnătatea testamentului vechi nu consistă în cărțile legilor, ci mai ales în cugetările religioase și sociale ale conducătorilor și dascălilor poporului iudaic. Școala de educație trebuie să țină în samă relațiile științii teologice și să introducă profeții în planul de învățământ.

Profeții sunt purtătorii cei mai de seamă ai ideii neprihănite despre Dumnezeu, care se desvoltă din religiunea națională a Iidivilor, și formează pregătirea de lipsă pentru activitatea lui Christos, care pornește dela profeți și a cărui faptură poartă unele trăsături caracteristice din viața intelectuală a lor.

Din astfel de considerații, viața și învățătura profeților trebuie să premerge învățătura lui Isus. Cu ajutorul mijloacelor mai noi se poate face alegerea și compunerea materialului religios pentru școalele populare.

În Germania au apărut multe scrieri cuprinzătoare de sfaturi cu privire la alegerea materialului din testamentul vechi. O alegerea potrivită pentru școalele populare din Germania a făcut Dr. Meltzer: „Lesestücke aus den prophetischen Schriften des alten Testaments”. Dresden 2 Auflage 1905. Cine dorește și altă literatură consulte: „Literaturverzeichnis zum Religionsunterricht”. Dresden 1905, edată de către „Societatea pedagogică” din Germania.

Cam în înțelesul cărții lui Meltzer e compus și cartea de religie a lui Samuil Andrievici: „Evanghelile și epistolele cu deduceri și aplicări compuse pentru a III-a clasă a școalelor populare de parohul Samuil Andrievici, Viena 1865.

Cu totul greșită ni-se pare însă cartea de religie pentru a II-a clasă populară: „Prescurtare din istoria sfântă a testamentului vechi și celui nou cu aplicări din învățătura religiei a bisericii drept credincioase a răsăritului pentru a doua clasă a școalelor populare”, de Sam. Andrievici, Viena 1865.

După profeții urmează în program viața și activitatea lui Isus. (Literatură, „Isus”, de Dr. Meltzer, apoi Staude, mai bună ca a lui Staude și Meltzer mi-se pare opera catolicului Thraudorf „Geschichte Iesu” 1904, 2 Aufl. și cartea lui Heyn E. cu același titlu apărută în 1904 la Wunderlich în Leipzig, în care aflăm și un plan de învățământ foarte instructiv).

Cu istoria și faptele apostolilor și cu cele mai de frunte întâmplări din istoria bisericească până la Luther se mântue materialul pentru școala populară din Germania. Cu cealaltă parte a vieții religioase și a bisericilor se ocupă altă așezăminte de cultură cum e Fortbildungsschulle, în România școalele de adulți, pe drumul înfăințării, la noi școlile de repetiție. Aici ar trebui să pună umărul mai ales preoții, cari au datorita de a instrui pe cei eșiți din școală și ca basă să slujiască o carte de cetire care cuprinde bucăți din istoria religiunii.

N. R. Păunaș.

125—126, care în textul original sună: „1415 Nos Pypo de Ozora Themesiensis comes quod licet nos Boalyam Voyvodam de Krestor, qui pro suis multiplicibus et sepissimis excessibus, et notoris infamiis, ac difamationum et dictorum offensionibus, quibus idem erga serenissimum dominum nostrum Regem diversis locorum et temporibus non immerito fuit accusatus, ex ejusdem domini nostri Regis commissione et mandato specialibus ipsum Boalya decollari fecerimus universasque possessiones et portiones possessionarias erga manus suas tam jure perpetuo, quam etiam pro officio habitas, et existentes abstulerimus tamen quia idem serenissimus dominus noster Rex praenotatus attentis et consideratis fidelitatis, et fidelium servitiorum gratuitis meritis, quibus nobilissimus Ladislaus filius ejusdem condan Boalya propter sua servitia diversis locorum et temporum curricula et specialiter super in regno Bosniae in Castro Balavar vocato, ex nostra commissione prodefensione et tuitione regni, et castri praemissorum remanendo possessiones Kristor, Riska, Zdravez et Czernezel in districtu albi Crisii existentes propter dicti

Boalya excessus per nos ablatas mandavit nobis eidem Ladislao remittere et resignare Nos itaque mandatis ejusdem domini nostri Regis satisfacere et eidem obtemperare volentes praemissas possessiones remisimus. Această nobilă familie română, ca și ceialaltă nobilime națională, trecu mai târziu la catolicism, apoi la reformațiune și dela aceasta la desnaționalizare, așa încât în secolul trecut descendenții voivodului Boalia din Zarand erau maghiarizați cu totul, cu numele de „Kristorsy” după numele moșiei principale Crișciurul. Descendenți ai acestei familii mai sunt vre-o 5—7 familii. Marca familiei nobilițare este un braț cu sabia scoasă sub o coroană.

Ca reminiscență din veacuri ne-a rămas biserica veche română gr. ortod. de astăzi, zidită — după tradițiune — de voivodul Vlad, (descendenții familiei îl numesc: Vajda-Béla), ale cărui rămășițe pământești și a familiilor săi s'ar afla înmormântate chiar sub turnul bis. la intrare. Pe pereții bisericii s'ar afla zugrăvită familia voivodului numit și a soției sale în mărime naturală. Anul edificării nu se știe, nici vre-o urmă de inscripțiune nu s'a aflat. Vechimea ei se poate

calcula la peste 450 de ani! Clădirea bisericii nu este executată după vre-o regulă arhitectonică, zidul e fără nici o legătură de fer, e gros dela 75—100 cm. de piatră mai mult mică de vale chiar și pe la temelii. Biserica are lungime internă de 14.5 metr. și lățime de 6.5 met. Pe la mijloc se observă, că au fost adăugată — mai lungită — decum au fost din bătrâni. Atât zidul bisericii, cât și a turnului e pe alocurea zidit strâmb, de bună seamă fără linie și plumb, ci după măsura ochiului. Zidul turnului este destul de solid, pe alocurea cimentul vechi aproape petrificat. Zidul bisericii fiind strâmb și pe unele locuri crepat de sus până jos, s'a decis zidirea bisericii din fundament. Spre scopul acesta s'a pus la cale o colecție permanentă între credincioșii acestei comune bis., începând cu anul 1899, a cărei rezultat se urcă aproape la 6,000 cor. Atât biserica noastră, cât și celelalte două, rom. cat. și ev. ref. au fost arse în anul 1848. Biserica noastră a fost restaurată la anul 1852, cea rom. cat. a rămas în ruină până astăzi, iar cea ev. ref. s'a restaurat la anul 1894. (Va urma)

Indatoririle preotului față de școala confesională.

Lucrare citită în conferința preoțască de ăstan din
tractul Cetatea-de-piatră.

De
Nicolae German, paroh.

(Fine.)

6. Neînțelegerea între preot și învățător.

Experiența din trecut ne-a dovedit pe deplin, cumcă, neînțelegerea, discordia este pierirea tuturor lucrurilor din lume, fie acelea așezate pe orice temelii puternice. Această boală contagioasă ce grasează și între preoții și învățătorii noștri e în stare, nu numai să zădărnicească orice înaintare, ci chiar să nimicească, așa pe nesimțite, întregul.

Invidia, disprețul și îngâmfarea, sunt cele mai puternice elemente ce dau naștere neînțelegerii, iar cei cuprinși de aceasta se folosesc de toate mijloacele, ertate și neertate, ca prin șicanări, preținse oficioase, să se vatem unul pe altul și nici decum având la inimă înaintarea învățământului, sub a cărui mască se și-canează, — ci pofta de răzbunare.

Dacă preotul e în stare bună, are vază la popor, învățătorul îl invidiază. Dacă învățătorul e avut, dându-și aere de domn, apoi iarăși, preotul îl ia la ochi. Ori dacă preoteasa nu-l vede cu ochi buni, asemenea e gata scandalul. Exemple avem cu duimul în viața de toate zilele.

În parohia unde preotul cu învățătorul se clevesc, invidiază și persecută, acolo nu numai că stagnează înaintarea pe terenul școlar, dar mai întâi decăzând familiile lor atât moralicește cât și materialicește, mai curând ori mai târziu decăde și școala, ca instituțiune condusă de dâșii.

Nu este cauză fără efect, și efectul invidiei și al discordiei, ori în ce formă s'ar arăta el, numai urmă de durere și întristare lasă.

Fără îndoială, că această neînțelegere e una dintre cele mai vădite cauze la împedecarea învățământului și a tot ce e bun, drept și plăcut, atât înaintea oamenilor cât și înaintea lui Dumnezeu.

B) Cauzele externe.

Precum în lumea externă e o luptă perpetuă între lumină și întunec, și precum în lumea internă, spirituală, e un războiu permanent între știință și neștiință, asemenea și în evoluțiunea popoarelor e perpetuă lupta pe toate terenele vieții. Fie individ, fie societate, toți nuzesc să aibă un rost între semenii, să-și asigure existența. Și până când aceia, cari pătrunși de acest sentiment, urmăresc scopuri nobile, fie acelea de caracter individual sau colectiv, nealterând nimic din aceea ce după dreptul divin nule-ar compete, până atunci această năzuință este necesară pentru dezvoltare, înaintare și progres. Îndată ce însă această luptă se prezintă ca o faptă ce voeste cu orice preț a abate toate la apele sale, fără considerare, dacă violează sau nu interesele și altor ființe sau societăți, atunci nu se poate numi decât *egoism*.

Egoismul, ca cauză împedecătoare la înaintarea mai vădită pe terenul școlar și între împrejurările de azi, e de două feluri, și anume: egoism confesional și egoism de rasă.

a) *Egoismul religios*, pentru școala noastră confesională este o cangrenă, care pe când pare vindecată din o parte a corpului ei organic, pe atunci se manifestă cu o putere de șovinism pe alte părți, cari încă nu erau atacate.

Dacă vom privi la trecutul istoric al bisericii, ne vom convinge că putere distrugătoare are acest egoism confesional.

Ce alta decât egoismul confesional a pricinuit restignirea lui Iisus.

Ce alta decât egoismul confesional a vărsat atâtea sânge de martir în toate timpurile.

Ce alta decât egoismul confesional, ajutat, de sine înțeles, și de cel individual a despărțit biserica creștină în răsăriteană și apuseană.

Tot acest egoism a cauzat și desbinarea poporului român din Ungaria în

două tabere confesionale, cari durere, în continuu stau pe picior de luptă, iar ceretele pe acest motiv nu mai au sfârșit.

Acest egoism acolo se răzbuună mai arzător, unde într-o comună politică sunt două confesiuni.

Dacă în acea comună nu există încă școală, apoi atâtea persecută o confesiune pe alta, până ce vine o a treia putere, ori persoană și face școală. Iar unde ambele au o singură școală confesională, acolo fiecare parte voeste cu orice preț, a micșora puterea celeilalte, ca așa ea să rămână stăpânitoare.

Această tendință totdeauna a fost profesată, de cei mai aproape de noi, adică de frații gr. catolici, cu o predilecțiune proprie numai lor. Dovezi avem și în tractul nostru destule. În aceasta situație apoi se înțelege, că învățământul a suferit, câtă vreme cei chemați au fost necesați, ca la aceste atacuri în continuu să țină defensivă.

b) A doua cauză externă, care împedecă o înaintare mai vădită pe terenul școlar este *egoismul de rasă*.

Intr'un stat poliglot, cum este și statul nostru, natural, că fiecare popor conșciu de destinele și viitoriul său, năzuiește spre înaintare, spre extenziune. Și până când emulând în cele bune și folositoare, lucră între limitele de Dumnezeu croite, e o binecuvântare cerească, atât pentru fiecare popor în parte, cât și pentru statul însuși.

Dar când o națiune voeste să se ridice pe ruinele celeilalte, atunci această năzuință, să-i zicem brutală, să numește egoism de rasă.

Din sămânța acestui egoism răsar invidia, ura și ceretele.

Ceretele interne isvorâte din invidie au nimicit, în evul vechiu puterea și mărirea Grecilor.

Pisma și frecările interne au nimicit pentru vecie independența Poloniei.

Ura și neînțelegerea dintre partidele dela putere și popoarele conlocuitoare cari alcătuiesc imperiul rusesc, au pricinuit căderea lui față de micul dar compactul popor japonez, și a periclitat întreaga existență a puternicului imperiu.

Neînțelegerea și pisma produsă de egoismul de rasă, începând din anul 1904 și până azi a înghițit atâtea vieți omenești în statele balcanice de peste Dunăre.

Sunt aceste destule dovezi ca să se poată convinge fiecare despre tristețile urmări ale egoismului de rasă, din care răsar: ura, pisma și neînțelegerea. Și când acesta e în stare a nimici state, ba chiar popoară, întregi, cu cât mai ușor e în stare a zădărnici în dezvoltarea ei, dacă nu a nimici, o biată instituțiune cum e și școala noastră confesională, care încă nici nu a avut timp să se întărească pe deplin!

Urmările egoismului de rasă, sunt simțite și la noi, ca pedecă la înaintarea mai vădită pe terenul școlar, și formează o puternică stavilă la înaintarea învățământului.

Aceste adevă: 1. Lipsa de școale și salar pentru învățătorii calificați, 2 Lipsa de inițiativă, 3. Lipsa de vocațiune și negligența manifestată la unii dintre învățătorii noștri, 4 Mediul de dezvoltare, 5 Conservatismul îndărătnic și 6 Neînțelegerea între preot și învățător ca cauze interne, ear a) Egoismul confesional și b) Egoismul de rasă, ca cauze externe, împedecă înaintarea învățământului și deși nu apar în tot locul atât de pronunțat, după cum ar aștepta cineva, în fond ele produc, ori ce stagnare, dacă nu toate, apoi careva dintre ele de bună seamă.

Să nădăjduim însă, că cunoscând răul și punând umăr la umăr toate organele chemate, și așa cu dragoste și în conțelegere armonică muncind zi și noapte, perivor aceste buruene veninoase din frumoașă grădină a neamului nostru, ear știința, aceasta floricea divină, liberă fiind, va crește și va înflori în inimile tinere, formându-se astfel o generație vrednică, în stare să garanteze poporului nostru un viitor mai bun și mai fericit.

NOUȚĂȚI.

Intre alegători. În 11 August n. Duminecă la orele 11 a. m. își va ținea în *Vințul de-jos* darea de seamă deputatul cercului dl. *Dr. Iuliu Maniu* cu următorul program: 1. Deschiderea adunării și constituirea biroului. 2. Darea de seamă a deputatului cercului *Vințul de-jos* dnul *Dr. Iuliu Maniu*. 3. Discuțiuni asupra stărilor politice generale. 4. Discuțiuni asupra votului universal. 5. Organizarea partidului național din cercul electoral *Vințul de-jos*. 6. Închiderea adunării.

La Sinaia. Comandantul de corp din Sibiu al armatei austro-ungare, dl. *Gaudernoch*, însoțit de șeful statului major, și de alți generali și coloneli, a mers la Sinaia pentru a se prezenta Regelui Carol. Au fost încuartirați toți în castelul regal *Peleș*, și Luni, au fost primiți în audiență și reținuți la masă. Luni sara au plecat îndărăt spre casă.

† **N. Grigorescu**, cel mai mare pictor român, a decedat Sâmbătă la Câmpina, în etate de 69 ani. A lăsat în urma sa opere de mare valoare artistică. În mormântarea mult regretatului artist s'a făcut Luni. În testamentul ce l-a lăsat, moștenitorii universali ai săi sunt: soția și copilul. Avea la N. Grigorescu se urcă la jumătate milion franci. A lăsat și o fundațiune, în scopul de a se trimite în fiecare an doi tineri români în străinătate, pentru a se perfecționa în arta picturii. Fundațiunea e de 50,000 lei.

Distins. Dr. Ioan Poruțiu secretar interpret în pensiune la consulatul general al României din Budapesta, a fost decorat de M. Sa Regele Carol cu „Steaua României” în gradul de cavalier.

Din America vin știri, că s'a ieftinit în mod simțitor munca. Pe când mai înainte un lucrător câștiga câte doi dolari și jumătate la zi, astăzi trebuie să se mulțamească cu un dolar, ori cu un dolar și jumătate. În schimb traiul s'a scumpit. Și acestea în urma faptului, că prea mulți se duc la America.

Catastrofă. Trenul de plăcere, care a plecat Duminecă din *Paris* la *Poitier* a fost atât de indelat de lume, încât podul n'a putut suporta greutatea. S'a prăbușit și au căzut în râu mai multe vagoane încărcate cu pasageri. Celelalte s'au oprit în loc. Dintre cei căzuți vre-o 50 au rămas morți, ceilalți sunt grav răniți.

Din Ponor ni se scrie: Reprezentanța comunei Ponor, comitatul Albei inferioare în ședința sa din 20 Iulie v. c. cu unanimitate a decis ca crășmele în Dumineci și sărbători să fie închise sub întreaga durată zilei. Crășmarul, care ca membru în reprezentanță încă era de față, a votat și el pentru închidere.

Premii pentru cai de prăsilă se vor împărți în Sibiu, la 11 Septembrie n. în piața veche de cai. Se vor da premii în bani și diplome, pentru iepe în etate dela 4—12 ani, cu mânzi bine grijiți, apoi pentru mânze în etate de 3 ani, bune de prăsilă, precum și pentru alți mânzi și mânze, în toată privința eselenței. Prezentarea iepelor și a mănzilor are să se facă până la ora unu d. a. când apoi comisiunea pentru împărțirea premiilor își începe activitatea. Vor fi luați în considerare numai cei de pe teritoriul comitatului Sibiu. Mărirea premiilor e dela 10 până la 70 coroane.

Averea contelui Károlyi. De curând decedatul conte *Károlyi István* a lăsat cu testament, ca din averea sa de două sprăzece milioane coroane să primească fiul său *George* trei milioane, ear restul ficea sa, măritată după contele *Károlyi Gyula*, comite suprem al comitatului Arad.

Memoria lui Petőfi. Aniversarea a 58 a a morții marelui poet maghiar *Petőfi* a fost sărbătat în Budapesta cu mare solemnitate. S'a aranjat o manifestație frumoasă la statua poetului și un conduct cu torțe. La această serbare a luat parte public număros între care și 3 profesori finlandezi, cari din întâmplare se aflau în Budapesta.

La „fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace” au mai dăruit: Constantin Oancea, paroh și soția sa Valeria n. Aron, din privilegiul începerii zidirii bisericii din Cioara 50 bani, Dionisiu David, paroh în Scoreiu 1 cor., Ioan Oțoiu, paroh Acliu 70 bani, Mioara-Viorica Tordășianu, implinind 4 luni, 50 bani, *George* Joandrea, învățător în Lugoj și soția sa *Macrina* 2 cor.

Dela comitat. În 19 August la orele 10 dimineța se ține licitație, cu oferte închise, în cancelaria vicecomitelui comitatului Sibiu, pentru a se da în întreprindere construirea podului numărul 5 din drumul comitatens *Mercurea-Poiana*.

Vindecarea „lupusului” Din *Lemberg* se anunță, că la congresul medicilor ținut acolo, medicul din *Paris* dr. *Severac* a demonstrat, că lups se poate cura. *Severac* a prezentat mai multe fotografii luate la spitalul din *St. Souis*, și a arătat că lups e ușor de vindecat, mai ales în stadiul prim. Congresul medicilor a salutat cu bucurie părerea drului *Severac*.

Congresul antialcoholist internațional, ținut zilele trecute în *Stochholm*, s'a finit. S'a luat hotărârea, ca pentru lupta contra alcoholismului să se institue o comisiune internațională cu sediul în *Lausanne*. Următorul congres antialcoholist se va ținea în *Londra* în 1909.

Foaia lui Supilo oprită. Foaia croată din *Fiume* numită „*Novi Liszt*”, care era redactată de *Supilo*, energicul deputat croat, a fost oprită pe teritoriul *Bosniei* și *Herțegovinei*, detragându-i-se debitul poștal.

Tifus din cauza laptelui stricat. Din *Arad* se anunță, că în pretura *Ternova* a comitatului *Arad*, s'au ivit trei cazuri de tifus. Și anume s'au bolnăvit protopretorele, nevasta notarului și o fetiță. S'a constatat, că îmbolnăvirea a fost cauzată prin consumarea de lapte stricat.

Petrecere în Zernești. Tinerimea română din *Zernești* invită la Producțiunea teatrală-muzicală împreună cu dans ce o va aranja Duminecă, în 29 Iulie v. (11 August n.) 1907 în sala „hotelului comunal” din loc. Inceputul la 7½ ore seara. Venitul curat este destinat în favoarea „Fondului Reuniunii femeilor române” pentru înfrumșetarea bisericilor din loc. Suprasolvirile și ofertele se primesc cu mulțamită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Teatru în Cohalm. Tinerimea română inteligentă din *Cohalm* și jur invită la producțiunea muzicală-teatrală ce-o va aranja Duminecă în 29 Iulie (11. August) în sala mare a hotelului „*Schlosser*” din loc. Inceputul la orele 7½ seara. Trei părți din venitul curat sunt destinate pentru gimnaziul din *Brad*; iar cu a patra parte se alimentează fondul pentru înființarea unei „*Reuniuni de cântări*” în *Cohalm*. Bilete se pot lua înainte la „*Economia*” și seara la *casă*.

Cărți și reviste.

„*Luceafărul*” nr. 14 a apărut cu următorul sumar: G. Murnu: Monumente antice din *Roma*. *Palatinul*. *Elena Fargago*: De vorbă cu trecutul (poesie). *Al. Cazaban*: *Scarlatti* (nuvelă). *Otil de Cosmutza*: *Scrisoare din Paris*. *Rodin*. *Liliac*: *Cântec* (poesie). *S. Secula*: Dintr'o călătorie. *Cronica*: Teologia dogmatică fundamentală de *Dr. V. Suciu*. Două coarde. *Premii*. *Oaspeți rari*. *Posta redacției*. *Ilustrațiuni*: *Palatinul* (vederi). *Rodin*. *Le Penseur* în fața *Panteonului*. Din atelierul lui *Rodin*.

Din public.*)

Mulțamită publică.

Cu ocaziunea sfințirii și în decursul edificării până la datul prezent, a bisericii din *Sard*, tractul *Sighșoara*, au încurs daruri benevole dela următorii marinimoși donatori: Dela dnul *Nicolau Popescu*, director la senatul legislativ în *București*, *România*, 12 mineie, o evanghelie, 1 liturgier, 1 molitvelnic (evhologiu) un orologier bogat și mai multe cărți bisericești, 1 cruce de argint suflată peste tot cu aur, de mare valoare, un rând de odăjdii preoțești în valoare de 200 cor., 3 icoane foarte fine și de mare preț. Dela dna *Maria Sturza Miclăușanca* și dela doamna *Principesă Alexandrina Ghica* din *Gherghani*, *România*, un procoveț (acoperemânt pe sfântul potir) lucrat foarte fin și parale 200 franci.

Pentru cari daruri și fapte creștinești, subscrisul în numele comitetului parhial aduc și pe această cale cea mai ferbinte mulțamită marinimoșilor donatori și voui ruga pe atotputernicul părinte cerească faptele săvârșite.

Sard, la 20 Iulie 1907. *Ioan Dan*
preot gr. ort.

Posta redacției.

Trestia. Reprezentanța fundațiunei *Gozsdu* ține ședință în 28 August nou în *Sibiu*, ear consistorul metropolitan se întrunește în 2 Septembrie nou.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 93—1907

[221] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna Ruja, protopresbiteratul Agnitei, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Condițiunile de concurs sunt:

1. Salar anual 600 cor., plătit din repartitie dela parohieni, în rate treilunare.
 2. Cuartir liber în școală.
 3. Folosința grădinei de lângă școală.
- Acei candidați, cari doresc să fie aleși, să se prezente în vre-o Duminecă sau sâmbătoare înainte de alegere, ca să fie cunoscuți de popor.

Mai departe, alesul are să cânte în Dumineci și sâmbători, cu elevii la sfânta Liturgie, precum și la utrenie să ajute în cântări cantorului bisericesc.

În postul Crăciunului să țină de două ori pe săptămână prelegeri cu obiectele de învățământ și cant cu adulții.

Ruja, 18 Iunie 1907.

Oficial parohial gr. ort. român.

Nicolau Babeșiu
paroh și prez. com.

Institutul de credit și economii „IZVORUL”, din Sebeșul-de-jos (Alsósebes) își începe activitatea cu ziua de 8 August st. nou, a. c. și acordă împrumuturi ieftine, iar depuneri primește cu 5%, ceea ce se aduce la cunoștința on. public.

Sebeșul-de-jos, 5 August 1907.

[223] 1—3

Directiunea.

[220] 1—3

Publicare de licitație.

Pe baza rezoluției conzistoriale Nr. 8721 Ep. din 1906, comuna bisericască gr. or. Lisa, tractul Făgăraș, va da în întreprindere, pe calea licitațiunei verbale minuende repararea caselor bisericești, în 11 August st. n. la 2 ore p. m.

Prețul de strigare va fi de 1365.15 cor., având licitanții să depună vadiu de 10% dela aceea sumă.

Oferte închise, provăzute cu vadiu încă se vor primi.

Lisa, 23 Iulie 1907.

Iosif Cațaveiu
prez. com. par.

Alex. Popa
notar.

Nr. 1176—1907

[222] 1—3

Licitațiune minuendă.

Comuna politică Porumbacul-vechiu, comitatul Făgăraș, prin aceasta aduce la cunoștința publică, cumcă în 18 August 1907 st. n., la 10 ore a. m., dă în întreprindere prin licitațiune minuendă edificarea școlaei confesionale gr. ort. locale.

Prețul strigării este 8445.52 cor. Refectanții au să depună înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 844 cor. 52 fil.

Condițiunile, planul și preliminarul se pot vedea la primăria jos scrisă.

Porumbacul-vechiu, 3 August 1907.

Primăria comunală.

[207] 4—6

AVIZ!

Se caută 2 (două) servitoare pentru școala de menaj din Sibiu, începând din 10 Septembrie 1907 până în 15 Iulie 1908. A se adresa la conducătoarea școlaei de menaj d-na Iulia Dancășiu, Rășinari.

Nr. 238—1907

[211] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia Stăuini, tr. Geoagului, prin aceasta se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venite'or preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a să așterne cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiter al Orăștiei în termenul indicat.

Concurenții vor avea a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sâmbătoare spre a cânta, cuvânta și eventual a să celebra.

Orăștie, 28 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiter al tr. Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
adm. protopresb.

[218] 3—3

Concurs.

La școala economică, înființată de Consistorul arhidiecezan, lângă seminarul pedagogic-teologic din Sibiu, pentru câștigarea și completarea cunoștințelor practice în economia de câmp, viticultură, lăptărit, legumărit, pomărit, stupărit, din partea elevilor seminariali se primesc pentru anul școlar 1907/8, 6 (șase) tineri de religiunea gr. orientală ca elevi, pe lângă următoarele condițiuni:

a) Concursa la această școală pot tineri trecuți de 15 ani, cari au absolvat cel puțin școalele elementare cu purtare morală bună, trupește bine dezvoltată, ceea ce vor dovedi cu atestat medical.

b) Elevii primesc în internat instrucțiune, cuartir, vîpt gratuit, și haine de pat.

c) Cei primiți sunt îndatorați să aducă cu sine două rînduri de haine și albiturile necezare.

d) Cursul acesta de economie este de 1 an și se începe cu 1 Octombrie st. n.

e) Ceice doresc a fi primiți să-și aștearnă rugărilor lor la Consistorul arhidiecezan, provăzute cu carte de botez, atestat școlar, atestat de moralitate, dela primăria comunală, vidimat de oficiul parohial, și atestat medical.

Rugăările sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan, până la 1 Septembrie st. n. 1907.

Sibiu, 19 Iulie 1907.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 298—1907

[214] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Cristești, tr. Alba Iulia, se descrie prin aceasta concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

Venitele sunt cele fasonate în coala B, pentru dotațiunea dela stat.

Petițiunile se vor înainta la subscrisul oficiu, în termenul indicat, având concurenții a se prezenta, conform normelor regulamentare, în o Duminecă sau sâmbătoare în biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra. Oficiul protopresbiter al român ortodox, în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 7 Iulie 1907.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 233 pr. 1907

[202] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăorești dela școalele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Săliște se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Alămor, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și grădină în natură.

2. Mag, salar 600 cor. și adică din fondul bisericei 480 cor., dela stat 120 cor., cuartirul și grădina în natură.

Concurenții își vor așterne rugărilor lor, instruite conform normelor în vigoare (Atestat de botez, Atestat școlar, Absolutor pedagogic, Diploma de învățător și Atestatele de serviciu) în termenul indicat subsemnatului oficiu, având înțrucat sunt necunoscuți în comuna respectivă a se prezenta și în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Săliște, în 9/22 Iulie 1907.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 365/1907

[216] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăorești din comunele mai jos însemnate se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Blăjeni, Plaiu-Sat cu salar de 600 cor. cuartir, grădină și lemne de lipsă pentru încălzit.

2. Brad, post de învățătoare cu salar de 600 cor. cuartir, relut de grădină 20 cor., relut de lemne 60 cor.

3. Buceș, cu salar de 600 coroane și anuit din repartitie 500 cor., iar 100 cor. din venitul cantoral, cuartir, grădină și lemnele de lipsă pentru încălzit.

4. Luncoiu-de-sus, Podele, cu salar de 600 cor. din repartitie și anume: 300 cor. dela comuna Luncoiu-de-sus și 300 cor. dela comuna Podele, cuartir și lemnele de lipsă pentru încălzit.

5. Ribicioara-de-jos și sus, cu salar de 600 cor., din repartitie 400 cor. și din casele bisericești 200 cor., cuartir și lemnele de lipsă pentru încălzit.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi vor avea a se prezenta înainte de alegere în biserică spre a fi cunoscuți poporului. Cel instituit va avea să țină școala de repetiție, a conduce elevii în fiecare Duminecă și sâmbătoare la sf. biserică și a cânta cu ei la sf. Liturgie respective a-i supraveghea.

Petenții au să aștearnă în termenul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul neîntrerupt, eventual să aderească că din ce motiv au întrerupt praxa.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al Zărandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Brad, la 12 Iulie 1907.

Vasiliu Damian
protopresb.

Nr. 628—1907

[217] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăorești dela școalele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Târnava se descrie concurs, cu termen de 30 zile dela datul prezent.

1. Cetatea-de-baltă, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și 1 s'g lemne de foc.

2. Laslăul-român, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc.

3. Suplac, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc.

4. Șoimușul-român, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc.

Învățătorii sunt îndatorați a cânta în Dumineci și sâmbători, sub decursul liturgiei cu școlarii, a providea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 ani, și a celor dela 13—15 ani.

Quincenaliile li-se compută numai după anii de serviciu dela aceste școale.

Concurenții își vor așterne rugărilor lor, instruite conform normelor în vigoare, (atestat de botez, atestat școlar, absolutor pedagogic, diploma de învățător și atestatele de serviciu), în termenul indicat subsemnatului oficiu (în Kükülvár), având a se prezenta și în comună, în vre-o Duminecă sau sâmbătoare, spre a-și arăta aptitudinea în cântări și tipic și spre a se face cunoscuți poporului.

Cetatea-de-baltă, 16 Iulie 1907.

Oficiul protopresbiter al gr. or. al tr. Târnava.

Nicolae Todoran.
protopresbiter.

AVIZ!

[219] 2—6

O mașină mică de îmblătit, aproape nouă, numai 19 zile întrebuințată, se vinde ieftin din cauză de lipsă de lucru, în Feldgasse 13.

Pălării

păroase pentru preoți români à cor. 8.— și extrafine à cor. 9.60, model nou, după dorință, ușoare, în cea mai fină și mai frumoasă calitate, recomandă cu prețurile cunoscute de efitine

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Cisnădiei 33

„La pălăria roșie”.

La comande din afară, împachetarea, cutia și speșele postale sunt gratuite. Măsura se ia într'o pălărie potrivită cu centimentru din panglică ne-elastică.

[210] 5—23

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de

casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui **G. Öszy**, îmi iau voe a aduce la cunoștința Prea Onoratalui Public, că în fabrica mea se execută tot felul de casse, și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panterate se execută după cele mai nouă sisteme engleze și americane **sigure contra focului și spargerei** pentru care dau **deplină garanție**.

Atrag atențiunea Onoratalui Public interesat a nu confunda fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material slab, și prin urmare fără valoare.

Rugând pe Prea Onoratul Public pentru binevoitorul sprijin

semnez cu distinsă stimă:

E. Purece,

fabricant de casse.

Sibiu—Nagyszeben, Rosenanger Nr. 9.

[151] 8—12

Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco.

